

• Het geheim van de sloot

Groep 4 · taal, natuur · Leven in en om de sloot · 180 min

Doelen

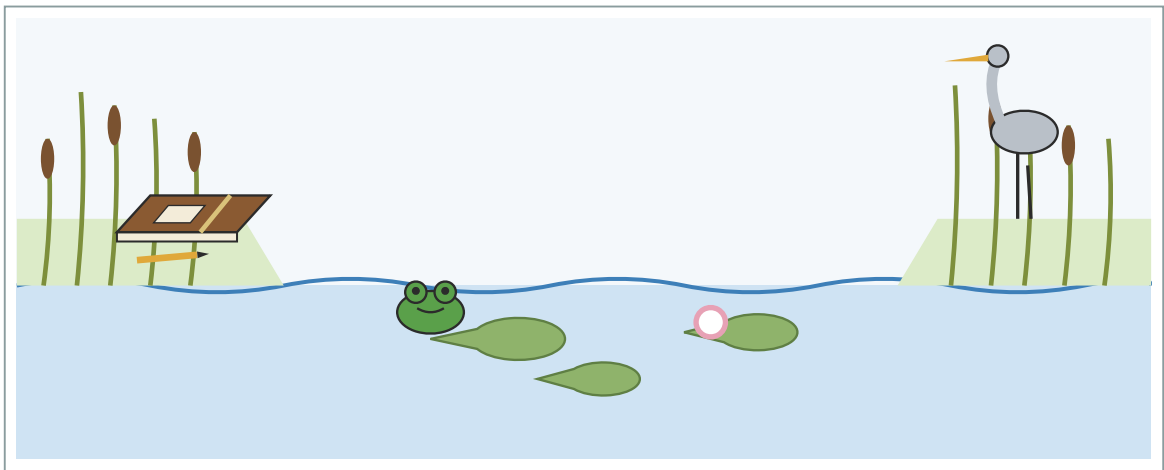
- Ik lees een raadsel precies en weet wanneer een antwoord zeker is
- Ik ontcijfer drie soorten geheimschrift en schrijf er zelf een briefje in
- Ik bouw nieuwe woorden met een woordladder en door woorden aan elkaar te plakken
- Ik sorteer slootdieren op twee kenmerken tegelijk
- Ik maak zelf een raadsel, een code en een puzzel voor een klasgenoot

Je antwoorden schrijf je op je antwoordblad, bij hetzelfde nummer.

• 1. Wie ben ik?

Ik vond het in het gras bij de sloot: een oud schrift met een elastiek erom. De kaft was een beetje nat. Op de voorkant stond: **Slootschrift van Opa Snoek**.

Ik heb het gelezen, maar ik kon niet alles oplossen. Daarom geef ik het aan jou.

Hier lag het schrift, tussen het riet.

Uit het slootschrift

Beste vinder,

Al zeventig jaar kijk ik naar de sloot achter mijn huis. Alles wat ik zie, schrijf ik in dit schrift. Maar niet zomaar! Ik verstop het in raadsels, codes en puzzels. Lees goed, en kijk goed.

Begin maar met mijn raadsels. Elk raadsel gaat over een dier uit de sloot.

Opa Snoek

1

Ik heb een lange snavel. Ik sta op één poot in het water. Ik eet kikkers en vissen. Wie ben ik?

- 2 Ik heb vier vleugels die glimmen in de zon. Ik vlieg heel snel heen en weer boven het water. Wie ben ik?

Zo werkt een goed raadsel

- De eerste aanwijzing past bij veel dieren.
- Elke aanwijzing maakt het kleiner.
- De laatste aanwijzing past maar bij één dier.

- 3 Opa schreef een raadsel over de eend, maar de zinnen staan door elkaar. Zet ze op volgorde, van vaag naar precies.

- A Ik kan zwemmen en vliegen.
- B Ik heb twee poten.
- C Ik zeg: kwak!
- D Ik heb zwemvliezen aan mijn poten.

Mijn slootdieren

Een raadsel kun je ook oplossen met mijn tabel. Kijk welk dier bij **alle** aanwijzingen past.

Dier	Poten	Kan vliegen	Kan zwemmen
eend	2	ja	ja
reiger	2	ja	nee
kikker	4	nee	ja
watersalamander	4	nee	ja
libel	6	ja	nee
schrijvertje (een kever)	6	ja	ja
waterspin	8	nee	ja
stekelbaars (een vis)	0	nee	ja

- 4 Ik kan vliegen én zwemmen. Ik heb zes poten. Wie ben ik?
- 5 Ik kan niet vliegen. Ik heb meer poten dan een kikker. Wie ben ik?
- 6 Ik heb vier poten. Ik kan zwemmen, maar niet vliegen. Wie ben ik?
- A De kikker
- B De watersalamander
- C Dat kun je nog niet zeker weten

- 7 Schrijf één aanwijzing erbij, zodat het raadsel maar één antwoord heeft. Het antwoord moet de kikker worden.

Woorden met twee betekenissen

Sommige woorden betekenen twee dingen. Daar maak ik graag raadsels mee. Elk raadsel hieronder heeft één woord als antwoord, met twee betekenissen.

Opa Snoek

- 8 Ik lijk op een kikker, maar mijn huid is bobbelig. Je kunt ook over mij naar de sloot lopen. Wie ben ik?
- 9 Ik ben een platte vis. Maar ik zit ook in jouw arm. Wat ben ik?
- 10 Ik zoem van bloem naar bloem. Maar ik pas ook in deze zin: Opa woont ... de sloot. Wat ben ik?
- 11 Schrijf zelf een raadsel over een dier uit de sloot. Begin vaag en eindig precies. Schrijf het antwoord er niet bij! Laat een klasgenoot raden.

Extra uitdaging

Het woord **bank** betekent wel drie dingen. Welke? Schrijf een raadsel met drie aanwijzingen, voor elke betekenis één.

Klaar met dit deel? Vul dan op je antwoordblad de terugblik in.

2. Opa's geheimschrift

Uit het slootschrift

Sommige dingen in de sloot zijn geheim. Die schrijf ik in code. Mijn eerste code is de **cijfercode**: elke letter is een getal.

Opa Snoek

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

De cijfercode

12 Welk dier staat hier? 5 5 14 4

Een briefje in cijfercode

11 15 13 · 2 9 10 · 8 5 20 · 18 9 5 20

13 Ontcijfer het briefje op kladpapier. Waar moet je naartoe? Schrijf het laatste woord op.

14 In het briefje staat BIJ als 2 9 10. Hoe schrijf je **IJS** in de cijfercode?

A 9 10 19

B 25 19

C 10 19

De schuifcode

Bij het riet staat maar één woord, in een andere code:

TMPPU

Ik schreef het in de **schuifcode**: ik schoof elke letter één plek verder in het alfabet. Van A maakte ik B, van B maakte ik C.

Opa Snoek

Ik probeerde het. Ik schoof elke letter één verder en kreeg **UNQQV**. Hè? Dat is geen woord!

15 Wat deed ik verkeerd?

A Ik schoof een letter verder, maar ik moest een letter terug.

B Ik las het woord achterstevoren.

C Ik gebruikte de cijfercode.

16 Welk woord schreef Opa?

17 Schrijf het woord **VIS** in de schuifcode. Schuif elke letter één verder.

Mijn eigen hekjesschrift

Mijn liefste code heb ik zelf gemaakt. Elke letter staat in een hokje van een **hekje** of een **kruis**. Het teken van een letter zijn de lijntjes om zijn hokje. Staat er een stip bij de letter? Dan zet je ook een stip in het teken.

- A wordt en E wordt
- N wordt en S wordt

Opa Snoek

• 3. Woorden bouwen

Ik ging naar de sloot en zocht de kikkerdril. Ik vond hem! En in het schrift vond ik de bladzijde met de titel **Woordladders**.

Woordladders

Met een woordladder klim je van het ene woord naar het andere. De regel: je verandert steeds **één letter**, en elke stap moet een echt woord zijn. Van **POOT** naar **BOOT** is één stap.

Opa Snoek

23 Van **POOT** naar **BOOM** in twee stappen: POOT, ..., BOOM. Welk woord staat in het midden?

24 Van **BEK** naar **BAD**: BEK, ..., BAD. Welk woord staat in het midden?

Ik dacht dat het sneller kon. Van BEK naar BAD in één stap!

25 Mag dat?

A Ja, want BAD is een echt woord.

B Nee, want er veranderen twee letters.

26 Zet deze woordladder op volgorde. Begin bij **VIS**.

A MES

B MOS

C VIS

D VOS

27 Maak zelf een woordladder van minstens drie stappen. Schrijf elke stap op een eigen regel.

Plakwoorden

Kikker en **dril** wordt **kikkerdril**. Twee woorden plakken samen tot één nieuw woord. Het **laatste** stuk zegt wat het is: kikkerdril is dril (eitjes) van een kikker.

Opa Snoek

Eerste stuk	water	kikker	vis	sloot	riet
Tweede stuk	lelie	dril	net	kant	slak

Je mag elk eerste stuk combineren met elk tweede stuk.

28 Maak zoveel mogelijk echte woorden met een eerste stuk en een tweede stuk uit de tabel.

- 29 Welk van deze twee woorden is een **vogel**?
A rietvogel
B vogelriet
- 30 Een **kikkervis** zou een vis zijn. Wat zou een **viskikker** zijn?
- 31 Plak twee slootdieren aan elkaar, bijvoorbeeld een **snoek** en een **slak**. Zo krijg je een **snoekslak**! Teken jouw nieuwe slootdier.
- 32 Hoe heet jouw dier? Wat kan het? Schrijf twee of drie zinnen voor in het slootschrift.

Extra uitdaging

Wie maakt het langste plakwoord? **waterlelieblad**... kan het nog langer? Plak zoveel woorden als je kunt, maar het moet wel iets betekenen. Wat is het eigenlijk, als je naar het laatste stuk kijkt?

Klaar met dit deel? Vul dan op je antwoordblad de terugblik in.

• 4. De laatste bladzijde

Achterin het schrift zat een losse bladzijde. Er stonden allemaal dieren op, door elkaar. Daarboven stond **Mijn slootregister**.

Mijn slootregister

Ik sorteer mijn dieren op twee vragen tegelijk: **kan het vliegen?** en **heeft het zes poten?** Let goed op. Er zitten een paar lastige tussen!

Opa Snoek

- 33 Sorteert Opa's dieren. Schrijf elke letter op de goede plek in het schema.
Tip: Een libellenlarve is een jonge libel. Hij woont nog onder water en heeft nog geen vleugels.
A libel	B eend	C waterspin
D mug	E libellenlarve	F kikker
G reiger	H schrijvertje	I stekelbaars
- 34 Alle dieren met zes poten zijn **insecten**. Welk dier lijkt op een insect, maar is het niet?
- A mug
B waterspin
C schrijvertje
D libellenlarve

Mijn laatste puzzel

Je hebt bijna alles opgelost. Nu nog mijn grootste geheim. Het staat in de **grijze vakjes** van deze puzzel.

Opa Snoek

- 35** Los de kruiswoordpuzzel op. Schrijf de woorden in de vakjes op je antwoordblad, één letter per vakje.

Tip: Begin met het woord dat je het zekerst weet. Gebruik de letters die al in de vakjes staan.

Horizontaal

- 1** Ik draag mijn huis op mijn rug en ik ga nooit hard.
- 3** Een grote vis met scherpe tanden. Opa heet ook zo.
- 5** Een grote grijze vogel. Ik sta op één poot te wachten.
- 6** Ik heb zwemvliezen en ik zeg: kwak!

Verticaal

- 2** Als ik klein ben, heb ik een staart. Als ik groot ben, spring ik en kwaak ik.
- 4** Ik heb vier glimmende vleugels. Als larve woon ik onder water.
- 5** Hoge sprieten langs de kant. Hier lag een briefje bij.

- 36** Lees de grijze vakjes in de volgorde van de kleine nummers. Welk woord staat er?

Mijn grootste geheim

Het grootste geheim van de sloot is geen code. Wie **stil** is en goed kijkt, ziet alles: de reiger die wacht, de kikkerdril, het schrijvertje dat rondjes draait.

Dit schrift is nu van jou. Schrijf er je eigen bladzijde in!

Opa Snoek

- 37** Maak zelf een kleine kruiswoordpuzzel van minstens drie woorden die elkaar kruisen. Teken de vakjes op het rooster. Zet een klein nummer in het eerste vakje van elk woord.

- 38** Schrijf bij elk nummer een aanwijzing. Laat een klasgenoot je puzzel oplossen!

Extra uitdaging

Maak een kruiswoordpuzzel waarin de grijze vakjes een geheim woord vormen. Kies een woord uit de sloot.

Klaar met dit deel? Vul dan op je antwoordblad de terugblik in.